

SLOVENSKÝ ODBOROVÝ ZVÄZ VEREJNEJ SPRÁVY A KULTÚRY

P R O G R A M

Slovenského odborového zväzu verejnej správy a kultúry

Bratislava 26. októbra 2023

PROGRAM

Slovenského odborového zväzu verejnej správy a kultúry

Programové ciele Slovenského odborového zväzu verejnej správy a kultúry (SLOVES) určuje v súlade so Stanovami SLOVES zjazd odborového zväzu na obdobie do ďalšieho zjazdu, a to prijatím programu odborového zväzu a schválením rezolúcií k aktuálnym otázkam činnosti odborového zväzu.

Vo svete plnom zmien a nových tém, ktoré prichádzajú po pandemickom období stojíme pred zásadnou otázkou, ako významné politické, sociálne, ekonomické a spoločenské zmeny ovplyvnia činnosť a pozíciu odborov, a to tak v medzinárodnom, v národnom ako aj regionálnom kontexte. Vychádzajúc z daných skutočností si na naplnenie svojho poslania SLOVES vo svojom programe vytyčuje také úlohy, ktoré považuje v nadchádzajúcom období za kľúčové z hľadiska uplatňovania záujmov členskej základne a ktorými prispeje k posilňovaniu sociálnych práv a istôt, sociálnej inklúzie, spravodlivosti a rovnosti tak, aby každý zamestnanec mohol viesť zmysluplný život, mal garantované ľudské a občianske práva v demokratickej spoločnosti.

Program SLOVES na roky 2023 – 2028 je založený na piatich základných pilieroch, a to:

- Ústavnosť, demokracia, integrácia
- Sociálne partnerstvo, sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie
- Pracovnoprávne postavenie zamestnancov verejnej správy, odmeňovanie a sociálne zabezpečenie
- Vnútroodborová činnosť
- Medzinárodná spolupráca.

Z týchto pilierov bude vychádzať naša ďalšia činnosť, priority, aktivity a ciele, ktoré budeme presadzovať, obhajovať, napĺňať a chrániť.

I.

Ústavnosť, integrácia, demokracia

Nadalej presadzovať odbory ako relevantného a silného aktéra v spoločenskom a politickom priestore, zachovať vznik odborových organizácií nezávisle od štátu, zachovať neprípustnosť obmedzovania počtu odborových organizácií alebo znevýhodňovania niektorých z nich tak, ako to vyplýva nielen z Ústavy SR, medzinárodných dokumentov ale ako je tomu tak v každej demokratickej spoločnosti.

Členstvo Slovenskej republiky v Európskej únii prinieslo slovenským občanom mnoho benefitov, ale z pohľadu odborov si najviac ceníme jej sociálny rozmer, a to najmä realizáciu sociálnych a zamestnaneckých práv, akákoľvek legislatíva pripravovaná na európskej úrovni plne rešpektuje sociálny dialóg, bez pripomienok a komunikácie so sociálnymi partnermi, teda aj odbormi, nie je možné žiadnu legislatívu prijať. Budeme preto nadalej podporovať všetky opatrenia v sociálnej a pracovnoprávnej oblasti, ktoré by sa realizovali a napĺňali oveľa ťažšie

a jednoznačne by záviseli od vôle politických strán, keby sme neboli členskou krajinou Európskej únie.

Našou snahou bude nielen zachovať ale aj posilniť demokratické práva a slobody občanov, ktoré sú zárukou právneho štátu a naďalej rozvíjať princípy občianskej spoločnosti, ktorej jedným z atribútov je tolerancia a úcta k inému názoru.

Pre verejnú správu, ktorá je vybudovaná na dvoch rovnocenných pilieroch - štátnej správe a samospráve, naďalej musí platiť, že je konštituovaná na odbornosti, politickej nezávislosti, nestrannosti, profesionalite a neúplatnosti jej zamestnancov. Budeme naďalej trvať na tom, aby vláda zásadným a výrazným spôsobom obmedzila politické zasahovanie do fungovania celej verejnej správy, pretože neustála výmena zamestnancov na vedúcich postoch často spôsobuje nefunkčnosť orgánov, organizácii a inštitúcií, ktoré majú slúžiť nielen štátu ale predovšetkým občanom.

Budeme zásadne presadzovať, aby pri akýchkoľvek zmenách v usporiadaní verejnej správy boli rešpektované základné princípy modernizácie, ekonomizácie, informatizácie, digitalizácie a personálneho rozvoja, a to všetko na základe komplexných ekonomických a právnych analýz. Budeme zároveň žiadať, aby boli poskytnuté nevyhnutné investície do systematického vzdelávania ale aj materiálno-technického vybavenia pracovísk, ktoré prispievajú k zlepšeniu pracovných podmienok, bezpečnosti práce a primeranej ochrane zamestnancov.

II.

Sociálne partnerstvo, sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie

Sociálny dialóg na všetkých úrovniach je neoddeliteľnou súčasťou európskeho sociálneho modelu a sociálne partnerstvo je špecifická forma vzťahov medzi účastníkmi sociálneho dialógu.

Budeme preto presadzovať posilnenie sociálneho dialógu, ktorý bol pandémiou spomalený a limitovaný na národnej úrovni v mnohých krajinách, Slovensko nevynímajúc. Nepochopenie jeho dôležitosti viedlo až k jeho úplnému znefunkčneniu, pričom práve sociálny dialóg mal viesť k spoločnému hľadaniu riešení a opatrení na zvládnutie krízy. Dôležitosť sociálneho dialógu prízvukuje Európska únia aj pri rokovaníach o obnove ekonomík.

Budeme presadzovať len taký sociálny dialóg, ktorý je založený na vzájomnej dôvere, rovnoprávnosti a na záväzných pravidlách konania medzi jeho účastníkmi. Zároveň budeme presadzovať, aby sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie ako výlučné právo odborov, zostali základným a efektívnym pracovným nástrojom pri presadzovaní oprávnených požiadaviek s cieľom dosiahnuť dohodu.

Budeme naďalej aktívne ovplyvňovať proces prípravy a vyjednávania kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa vo verejnej správe, podporovať kolektívne vyjednávanie o zlepšení pracovných podmienok vrátane mzdových podmienok a podmienok zamestnávania v podnikových kolektívnych zmluvách.

III.

Pracovnoprávne postavenie zamestnancov verejnej správy, odmeňovanie a sociálne zabezpečenie

Zákon o štátnej službe a zákon pri výkone prác vo verejnom záujme predstavujú základné právne normy upravujúce postavenie zamestnancov štátu, samosprávy a zamestnancov verejných služieb. Zákonník práce, ako základný zákon upravujúci pracovnoprávne vzťahy, sa na štátnu službu vzťahuje delegovane a pre zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme platí subsidiárne. Vzhľadom na to, že na zamestnancov Finančnej správy sa Zákonník práce vôbec nevzťahuje, budeme presadzovať novú legislatívnu úpravu, ktorá bude spočívať v rozšírení pôsobnosti Zákonníka práce aj na týchto zamestnancov, a to predovšetkým v oblasti odborových práv.

Budeme naďalej trvať na tom, aby akékoľvek zmeny v postavení zamestnancov verejnej správy, boli vopred prerokované so sociálnymi partnermi, aby prešli riadnym legislatívnym procesom, vrátane prerokovania v tripartite. Nebudeme akceptovať zmeny, ktoré budú schválené NR SR na základe poslaneckých návrhov, bez diskusie a možnosti vyjadrenia sa k nim.

Budeme bezpodmienečne trvať na tom, aby boli dodržiavané všetky princípy, na ktorých je založená služba štátu, a preto budeme úzko spolupracovať s Radou pre štátnu službu a spolu upozorňovať na ich nedodržanie, resp. porušovanie zo strany služobných úradov.

Podporíme každý návrh, ktorý zlepší postavenie zamestnancov verejnej správy a ktorý zaistí podmienky pre kvalitný a dôstojný výkon verejnej správy a verejných služieb, urýchli a zefektívni zavádzanie digitalizácie a elektronizácie.

Budeme presadzovať a podporovať všetky nástroje a opatrenia na zosúladenie pracovného a rodinného života, vrátane skracovania pracovného času bez krátenia mzdy, zníženia nadčasovej práce, budeme bojovať proti akýmkoľvek formám diskriminácie, mobbingu, bossingu a šikanovania v práci.

Jednou zo základných úloh odborov v spoločnosti je nepochybne oblasť starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ako sa to napokon výrazne preukázalo v období pandémie. Ťažisko našej práce bude naďalej spočívať v prevencii, teda v predchádzaní všetkých poškodení zdravia pri práci, k čomu v najväčšej miere prispievajú odborové kontroly, ich výsledky sú v absolútnej väčšine nespochybniteľné a akceptované aj orgánmi štátu. Nevyhnutná bude aj naša účasť pri tvorbe legislatívy týkajúcej sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v spolupráci so sociálnymi partnermi na národnej, podnikovej a odvetvovej úrovni.

Zásadným predpokladom pre riadny výkon štátnej služby ako aj výkon práce vo verejnom záujme je okrem kvalitných pracovných podmienok aj systém odmeňovania, ktorý zohľadní vzdelanie, pracovný výkon, odpracované roky a kariérny rast zamestnancov.

V spolupráci s KOZ SR budeme presadzovať systémové riešenie problému udržateľného odmeňovania zamestnancov štátnej správy, verejnej správy a samosprávy. Len spravodlivé

odmeňovanie prinesie významný prvok stability do zamestnania v štátnej a verejnej službe a v konečnom dôsledku zamedzí neželanému odlivu odborných kapacít.

Prostredníctvom kolektívneho vyjednávania sa budeme snažiť každoročne dosiahnuť primeranú valorizáciu platov a sociálne benefity, vrátane doplnkového dôchodkového sporenia. Budeme naďalej presadzovať, aby boli vyčlenené prostriedky na reálne vyplatenie tzv. 13. a 14. platu ako riadnej zložky platového ohodnotenia.

V spolupráci s KOZ SR budeme naďalej presadzovať, aby podľa odporúčania Európskeho výboru sociálnych práv podiel minimálnej mzdy na mzde priemernej dosahoval 60 %. Minimálna mzda je totiž jediným, základným a univerzálnym nástrojom na regulovanie mzdového vývoja v krajine, musí však presahovať hranicu rizika chudoby. Od minimálnej mzdy sa totiž odvíja veľa mzdových nárokov tak v podnikateľskej ako aj v nepodnikateľskej sfére.

Budeme plne podporovať iniciatívu KOZ SR o vytvorenie primeraného a vyváženého daňovo-odvodového systému postaveného na princípoch progresivity, ktorý zabezpečí nižšie zaťaženie miezd, vyššie čisté príjmy ako aj nižšie zaťaženie nízkopríjmových skupín, a to všetko pri zachovaní kvalitných služieb občanom. Budeme podporovať všetky opatrenia smerujúce k skvalitneniu systému dôchodkového zabezpečenia a zachovaniu a rozvoju systému solidárneho poistenia, ktoré zabezpečuje spoľahlivú ochranu obyvateľov pri chorobe, v nezamestnanosti, invalidite a v starobe a mal by byť garanciou pred chudobou a sociálnym vylúčením.

IV.

Vnútroodborová činnosť

Formovanie vlastnej odborovej politiky a jej prenášanie do spoločenského života je ťažiskovou úlohou odborov v Slovenskej republike, SLOVES nevynímajúc.

Využijeme všetky právne možnosti, aby odborové organizácie a ich orgány mali vytvorené podmienky pre efektívny výkon svojej činnosti vyplývajúce najmä z ich zákonných oprávnení a aby sa tieto v žiadnom prípade neokliešťovali. Budeme dôsledne vystupovať proti diskriminácii odborových funkcionárov, ktorí obhajujú oprávnené záujmy zamestnancov vrátane svojich členov a vyjednávajú za nich výhodnejšie pracovné, mzdové a sociálne podmienky.

Prostredníctvom členstva v Hospodárskej a sociálnej rade SR budeme presadzovať a podporovať legislatívne zmeny smerujúce k zlepšovaniu všeobecne záväzných právnych predpisov v pracovnoprávnej a sociálnej oblasti. V spolupráci s KOZ SR budeme obhajovať pre zamestnancov také pracovnoprávne a sociálne normy, ktoré vychádzajú zo štandardov európskej legislatívy a ktoré vyplývajú z dohovorov Medzinárodnej organizácie práce, prípadne ďalších medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Členská základňa je základnou silou odborov, preto je nevyhnutné venovať jej sústavnú pozornosť, neustále vysvetľovať členom a zamestnancom naše zámery, postupy a metódy, ako ciele dosiahnuť.

Nadalej bude jednou z našich najdôležitejších úloh riešenie problému spočívajúceho v nerovnosti postavenia odborárov v porovnaní s neodborármi, kedy ťarchu kolektívneho vyjednávania a obhajoby práv zamestnancov znášajú odbory, pričom výhody z toho plynúce sa automaticky vzťahujú aj na nečlenov odborov. Ako sa ukázalo, naše dlhoročné úsilie o to, aby časť nákladov odborov spojených s kolektívnym vyjednávaním znášali zamestnávateľia, bolo síce premietnuté do zákona o sociálnom fonde, ale vzhľadom na podmienky, ktoré zákon pre uplatnenie príspevku vyžaduje, sa v praxi nevyužíva skoro vôbec, resp. len v malej miere. Z toho dôvodu budeme žiadať takú zákonnú úpravu, aby časť sociálneho fondu, ktorej výška sa dohodne v kolektívnej zmluve, bola poskytnutá odborom nielen na kolektívne vyjednávanie ale aj na sociálnu politiku, ktorú odbory vo svojej činnosti vykonávajú pre všetkých zamestnancov.

V súčasnej dobe, dobe digitalizácie, je kontakt so zamestnancami jednoduchší a veľmi rýchly, to isté platí aj pri propagácii SLOVES a jeho aktivít cez sociálne siete. Ukázalo sa to v plnej miere v období pandémie, kedy práve prostredníctvom sociálnych sietí sme mohli byť v neustálom kontakte s našou členskou základňou. Napriek tomu, najdôležitejším a nezastupiteľným je bezprostredný osobný kontakt funkcionárov s členmi a sympatizantami, a to najmä pri získavaní nových členov. Budeme sa práve touto cestou zameriavať na mladých zamestnancov a aktivizovať mladých členov, aby oslovili svojich nerozhodných kolegov, a to predovšetkým prostredníctvom komisie mladých SLOVES a Rady mladých KOZ SR.

Získavanie nových členov úzko súvisí aj so vzdelávaním odborových funkcionárov, iba odborne pripravení funkcionári môžu plniť náročné úlohy v odborovom zväze a v základných organizáciách, osobitne pri kolektívnom vyjednávaní. Budeme preto pokračovať vo vzdelávaní našich členov a funkcionárov na regionálnych poradách, ktoré sa v období pandémie uskutočňovať nemohli, ukázalo sa však, že osobné stretnutia s členskou základňou sú pre našu činnosť nevyhnutné.

Nadalej budeme aktívne pomáhať našim základným organizáciám pri uzatváraní kolektívnych zmlúv aj účasťou na kolektívnom vyjednávaní, budeme aktualizovať všetky vzorové dokumenty, ktoré sú dôležitou pomôckou v odborárskej práci. Budeme poskytovať právne rady v pracovnoprávnej a sociálnej oblasti ale aj pomoc v súvislosti s výkonom kontroly nad dodržiavaním bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Potreba rýchlo a efektívne informovať základné organizácie o postojoch a aktivitách SLOVES a riadne fungujúci tok dôležitých informácií je elementárnym predpokladom pre plnohodnotný odborársky život vo vnútri zväzu. Budeme preto využívať všetky dostupné možnosti na komunikáciu s členskou základňou, v najväčšej miere však prostredníctvom e-mailu a webovej stránky www.sloves.sk.

Zdôrazňujeme nezastupiteľné miesto funkcionárov všetkých orgánov SLOVES a základných organizácií pri prenášaní informácií medzi svojich členov.

Veľkou výhodou členov SLOVES oproti iným odborovým zväzom je existencia sociálno-podporného fondu SLOVES, ktorý slúži najmä na rekreáciu a regeneráciu členov, na zdravotnú starostlivosť, na poskytovanie darov a na prekonávanie zložitých situácií členov a základných organizácií. Vzhľadom na to, že ide o konkrétne výhody poskytované len členom SLOVES, sociálno-podporný fond predstavuje jeden z nástrojov ako odlíšiť členov odborov od zamestnancov, ktorí členmi nie sú.

v.

Medzinárodná spolupráca

SLOVES je členom EUROFEDOP – Európskej federácie zamestnancov verejných služieb a CESI – Európskej konfederácie nezávislých odborov, ktoré sú reprezentatívnymi sociálnymi partnermi Európskej komisie a uplatňujú svoj vplyv aj prostredníctvom poslancov Európskeho parlamentu. Aktívne sa budeme zapájať do práce ich orgánov v rámci európskeho odvetvového sociálneho dialógu, aby sa ich vplyv pri presadzovaní postavenia zamestnancov verejnej správy a verejných služieb neustále zvyšoval.

Vzhľadom na to, že sme členmi viacerých profesijných rád EUROFEDOP, naďalej sa budeme aktívne podieľať aj na ich činnosti, ale aj na činnosti Výkonného výboru a ďalších orgánov EUROFEDOP. Využijeme tak všetky možnosti ovplyvňovať rozhodnutia na európskej úrovni a touto cestou presadzovať záujmy slovenských zamestnancov v európskom meradle.

Náš záujem na spolupráci a na jej rozvíjaní s odborovými zväzmi v susedných krajinách stále pretrváva. Veľmi dobré, kolegiálne a dlhoročné vzťahy máme s odborármi z Českej republiky, Rakúska, Maďarska a Chorvátska. Sme však otvorení aj k spolupráci s odborovými zväzmi iných krajín, ktoré nás o spoluprácu požiadajú a ktoré vyznávajú rovnaké hodnoty, ciele a princípy ako náš odborový zväz.

Záver

Program SLOVES obsahuje úlohy, ktoré vyplynuli z analýzy sociálno-ekonomickej situácie v SR, poznatkov, informácií a námetov zo základných organizácií ako aj zo záverov výročných konferencií sekcií SLOVES. Program SLOVES je otvoreným dokumentom na také námety a úlohy, ktoré vyplynú z ďalšieho vývoja štátu a spoločnosti a z potrieb členskej základne. Snem SLOVES bude preto počas celého volebného obdobia tento program aktualizovať vytyčovaním úloh na príslušný kalendárny rok.